

3485

פרוטוקול מס' 13/ד

מישיבת ועדת הכלכלה

ביום ג' ד' בשבט תשי"ט - 13.1.1959

בשעה 11.00

בוכחים:

ב. אבניאל - היו"ר
מ. אולמרט
מ. אונא
ב. אזניה
ע. איכילוב
מ. קסיס
י. ניצני
א. תלמי
ש. שורש

מר זמנים:

שר החקלאות ק. לוז
ב. מינץ
מר הנגבי
ד"ר פישלר
מר גוטגלט
מר בדגר
מר וירשובסקי
מר קנטור
מר שבו

מר ארליך
מר דוזן
מר גוזני
מר אבידור
מר בגנו

סדר היום:

חוק המועצה לגידול אגוזי אדמה ושינוקס (סעיפים 27 ו-28).
ענין המים בגוש "דן".

=====

היו"ר ב. אבניאל:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה. במועדו, הוועדה, אחרי ששמעה את שר המסחר והתעשייה, ונציגי החנוונים, בחרה בוועדת משנה, ואנכי מדבר אליכם כיו"ר ועדה זו. ועדת המשנה קיימה 3 ישיבות, שתיים בהשתתפות ושר המסחר והתעשייה, ואחת בהשתתפות מר גלבווע. קיבלנו משלחות מטעם שירות הקואופרציה הצרכנית, מטעם התאחדות הסוחרים, ומומחים בענפי מזון, ובררנו את הבעיות. ולבסוף סיכמה הוועדה את המלצותיה פה אחד, על דעת כל חברי הוועדה, ובהסכמת נציג משרד מסחר ותעשייה מר גלבווע.

(קורא את המלצות הוועדה).

נוסף למסקנות הללו שנתקבלו פה אחד, היו עוד כמה המלצות שגם הן נתקבלו על ידי נציג משרד מסחר ותעשייה אבל לא רצינו להכניס אותן. לדוגמה:

חבר הכנסת שוקן הציע, שאותה ועדה שמביאים אליה את ההחלטות וההמלצות, תקבע את הדרכים איך לארגן את חנויות השרשרת ואת השיווק על ידי השירות העצמי. כלומר, אם זה מרכז קניה אחד. אמרנו, שבפרטים טכניים כאלה אנו לא מתמצאים, ומוטב שהוועדה המשותפת הזאת תקבע את הדברים הללו.

אנוכי מאידך חשבתי, על סמך השערה, שהמינימום הדרוש כדי להגיע למגמות הרצויות לנו, ליעול השיווק, הוזלתו, שיפור השירות לצרכן, צריכה להיות הלוועה בין אלף ל-2,000 לירות מצד הממשלה, בתנאי שהצד הנוגע בדבר ישקיע סכום כפול. זאת הייתה גם דעתו של מר גלבוע.

הייתה הצעה שלישית של חבר הכנסת פרלשטיין שהממשלה תגיש את ההלוואה שלה לפני שהצדדים יגישו את תכניהם וכספיהם. גם על זה לא רצינו להחליט, אבל מר גלבוע הודיע שבודאי, במידה והתכנית תעובד ותוסכם על ידי משרד מסחר ותעשייה, הם יהיו מוכנים לתת סכום קטן כמפורעה, אם המדובר יהיה בסכום של רבע מליון לירות, על מספר החנויות שיקבע, בתנאי שבעבור כך וכך חודשים, הכסף של הצדדים יכנס. גם את ההמלצה הזאת העברנו כמשאלה ולא כהחלטה.

מאתר ודברים אלה הוסכמו על דעת כולם, אני חושב שמן הרצוי שהוועדה תרשום בפניה ותקח לתשומת לבה את ההחלטות. והביצוע מועבר למשרד מסחר ותעשייה.

ה ה מ ל צ ו ת א ו ש ר ו .

חוק המועצה לגידול אגוזי אדמה ושיווקם.

=====

ה ע ר ה

מר גוטגלט:

לגבי בנוסח של סעיף 26. אני מבקש להכניס את התיקון הבא: הוחלט שהמבקר מטעם המועצה יהיה רשאי לתפוס אגוזי אדמה וחץ מסמכים הנוגעים להם. אנו מבקשים להכניס את המלים: חומרי אריזה. כי לא יתכן שיתפסו אגוזי אדמה ולא יוכלו לקחת גם את השק.

ה ח ל ט ה

הוחלט לקבל את ההצעת היועץ המשפטי: "...אגוזי אדמה, חומרי אריזה ומסמכים".

ס ע י ף 27

מר גוטגלט:

אנו מבקשים להוסיף כאן תיקון המופיע בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, אם עובד עושה עבירה, יהיה אחראי גם בעל המפעל. אני מבקש את הוועדה לקבל את התיקון.

ע. איכילוב:

אני מבדיל בין הוראות חוק זה לבין התקנות. את החוק אני עשיתי, את התקנות - הסמכתי את השר. למאטר, לפי הוראות חוק הכנסת אני מוכן לשלוח למאטר. לפי התקנות שאושרו במשורד לפי שיקול דעת של יחיד, אני לא מוכן לשלוח למאטר. זה מעשה חמור ביותר.

ב. אזניה:

הענין לא חשוב לי מבחינת המהות אלא מבחינת אחידות החקיקה. איצד אנו צוהגים בחוקים אחרים?

מר הנגבי:

כמעט בכל החוקים האלה, כולל פיקוח על מצרכים ושירותים, הנוסח כזה. כי ברוב המקרים העבירה היא לא על החוק עצמו, אלא על התקנות, על ההוראות. כך זה גם בחוק התקנים שועדת הכלכלה קיבלה.

ש. שורש:

גם בחוק הניקוז אותו הדבר.

היו"ר ב. אבניאל:

בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, לא מופיעה המלה "תקנה", אלא כתוב: העובר על הוראה מהוראותיו של

חוק זה...

מר גוטבלט:

בראש החוברת ישנה הגדרה האומרת מה זה חוק. חוק - לרבות התקנות שהותקנו...

מ. אולמרט:

בחוק המים שאנו עובדים עליו, שם היה הביון לעשות זאת. מדובר לא על החוק והתקנות, אלא שיש אולי יסוד לחשוב שהסעיפים הם שונים ולא בכל המקרים העבירה כה חמורה שמצדיקה אפשרות של מאטר. אם נעביר כאן סעיפים שונים, יתכן שנעשה מקרים רבים שגם השופט לא יעלה על דעתו לתת עבור העבירה הזאת מאטר. יתכן שיש מקום להכניס כאן בהירות בסעיפים, ולומר מה שקנס אנו מאטר. והעובר על סעיפי החוק האלה והאלה יהיה צפוי רק לקנס כספי. באמת אינני רוצה לתת הוראות או אפשרות בעד עבירה קטנה לקבל מאטר של חצי שנה.

ש. שורש:

אני מפנה את תשומת לבכם. התקנות כאן תבואנה רק לאחר החלטת המועצה ברוב המקרים. הם יכולים להתקין תקנות, והשר צריך לאשר אותן. הענין מצומצם מאד, רק בתחום סמכות פעולתה של המועצה.

אני מציע תיקון אחד. במקום 6 חודשים מאטר, רק שלושה חודשים ו-2,000 לירות קנס.

מר הנגבי:

(קורא את ההגדרה של הענשים מחוק התקנים).

היו"ר ב. אבניאל:

נראה לי שאם מקבלים את התיקון המוריד את עונש המאטר לשלושה חודשים או חודשים, אפשר להשאיר את הנוסח הקיים.

ע. איכילוב:

ברצוני להציע הצעה. במידה ותתקבל - טוב, במידה ולא - אסתייג.

אדם שעבר על הוראה - על כל הדברים האלה - מקבל רק קנס. אני מבדיל בין מי שהלך למכור תוצרת שלו, ובין מי שהלך לעשות בידנס. זאת השקפתי.

הצעתי הראשונה - למחוק מאטר. במידה והיא תיפול, הצעתי האלטרנטיבית שלגבי הוראות - מאטר; לגבי השאר - קנס.

ש. שורש:

אני מוכן להצטרף; להצעה בדבר הקטנת מספר חודשי המאטר, אם נגדיל את הקנס ל-3,000 לירות.

ה צ ב ע ה

הצעת ח"כ איכילוב - למחוק את הסעיף - לא נתקבלה.
הצעת ח"כ איכילוב - להוראות -מאסר, לתקנות- קנה -
לא נתקבלה.

שתי הסתייגויות לח"כ איכילוב.

ההצעה בדבר הקטנת המאסר למכסימום חודשים,
והגדלת הקנס מ-2,000 ל-2,500 לירות - נתקבלה.

ס ע י ף 27 (ב)

ע. איכילוב:

אמנם הניסוח הזה בא לתת לשופט את האפשרות של החמרה במקרה שימצא צורך לכך. אני אומר שבמקרה זה, לפי הניסוח, השופט יכול להגיד כך: חודשים מאסר, או 2,500 לירות קנס. את האוטו אני מחרים, 50 או 100 שון בוטנים אני מחרים. זה נראה בעיני מאד חמור. זה קיים בחוק בענין זהב וכן הלאה. אבל גם במקרה הזה, על אף שקיים בחוק, אחר כך מקבלים את התמורה ומפחיתים מהקנס. כך מקובל ברצון טוב. אני לא יודע אם אנו עושים טוב. ישנו נוהג, כמו שנוהגים לגבי מאסר. השופט אומר, שהימים שישבת עד למשפט כלולים בעונש שניתן. גם פה הייתי מנכה.

א. תלמי:

מדובר כאן על החרמת הדבר שבו נעשרה העבירה. ניקח לדוגמה משאית. אם אינני טועה משאית עולה 10,000 - 12,000 לירות. אנו קבענו כאן והתווכחנו על העלאת הקנס ב-500 לירות מ-2,000 ל-2,500 לירות. ונוסף לזה אנו מוטרדים לבית המשפט את האפשרות להחרים חפץ אשר ערכו 10,000, 12,000 או 20,000 לירות. על מסך מה? באיזה מקרה?

אני מציעה שהדברים ינוסחו באופן יותר בהיר, ושיהיה ברור שמדובר על סחורה. אם זה 2 שון בוטנים, יודעים שזה עולה כך וכך. אבל לא להגיע עד כדי כך לרושש את האדם ולהשאירו ללא אמצעי קיום.

מר הנגבי:

במקום המלה "הדבר", הייתי מבקש לכתוב:
"אגוזי האדמה וכלי האריזה שלהם".

יש לי ספיקות. הייתי רוצה לשמוע אם היתה סיבה מדוע לעשות זאת כך, או שעשו זאת מתוך שגרה.

מ. אונא:

היו"ר ב. אבניאל: אני חושב שעל דעת כל חברי הוועדה אפשר לקבל את ההצעה האומרת: "...על החרמת אגוזי אדמה ואריזתם שבהם נעברה העבירה...".

מ. אונא: אני חושב שגם זה מוגזם. אני מציע למחוק את הסעיף.

ע. איכילוב:

אני מציע למחוק את הסעיף.

מר הנגבי:

אולי תסכים להצעה שניתן לבית המשפט אפשרות של אלטרנטיבה. במקום הטלת עונש אחר או נוסף...

היו"ר ב. אבניאל:

מה התועלת בכך? אם במקום, אז קבענו או חודשים מאסר או 2,500 לירות קנס.

ב. אזניה:

רני רוצה להסביר את הנקודה שהיא בעיני לא שגרתית. הבעיה בכל עבירה כלכלית היא זאת. שקנס, בין אם נגדיל אותו ובין אם נקטין אותו, איננו יודעים מראש אם הוא אינני אלא תוספת להוצאות ותוספת לא כל כך מכרעת בתחשיב.

א) הגידול וההוצאות לעבודה ושכר עבודה נוסף לזה סיכון מפני התוצאה והשר, ומפני השלטונות, ואז אנו אומרים, אחד מהשניים. אם מהברד שבאמת בהשוואה לעבירה זה עונש של מרש, אז יסתפק בית המשפט בעונש הזה ולא יתן נוסף קנס. אבל אם העונש אפילו לאחר שהעלו אותו בעוד 500 לירות איננו אלא חלק של ההוצאות, אם הייתה נניח הברחה גדולה, בממדים גדולים, העונש הזה הוא עונש של לא כלום.

היו"ר ב. אבניאל:
אחרי דברי ההסבר של ד"ר אזניה, שוכנעתי שחייבים לקבל את הצעת הפשדה של מר הנגבי. לתת לבית המשפט את האפשרות או לתת את הקנס הקודם, או במקרים שהוא ימצא באמת מקרה כזה, יגידו: במקום זה אני מתרשם את הסתירה.

א. תלמי: אני מציע בנוסף.

ש. שורש: לי בכל זאת נראה, שאחרי דברי ההסבר של ד"ר אזניה צריך להיות נוסף. זה לא אומר שבית המשפט ישתמש בסמכות הזאת. צריכה להיות לבית המשפט שני האפשרויות: גם להחרים את הסתירה וגם להטיל קנס.

ה צ ב ע ה

הצעת ח"כ איכילוב - למחוק את הסעיף - לא נתקבלה
סכנת להסתייגות לח"כ איכילוב.

הצעת ח"כ אזניה - להשאיר את הצופת הקיים - נתקבלה
ההצעה האומרת: .מאסר חודשים או 2,500 לירות קנס, או אם הוא רוצה, בתוך הקנס הוא יכול להחרים גם את הסתירה. לא נתקבלה.

הסתייגות לח"כ אונא.
הסתייגות לח"כ אבניאל.

ס ע י ף 28

מר הנגבי: אנו מציעים תיקון קטן, בסוף הסעיף. במקום המלה "לאשדן", לכתוב: "...חוף מהסמכות להחקין תקנות והסמכות לאשר כללים".

ע. איכילוב: כדי להרגיע את משרד החקלאות, גם כשדנו בחוק פנקס הבוחרים בשבוע שצבר בכנסת, הצעתי למחוק את הסעיף לאצול סמכויות. לפי המצב המשפטי הקיים, אין צורך לשר צו לשרים לאצול סמכויותיהם. כל עובד של השר עובד בשם השר, והשר אחראי לעבודתו, וכל הסמכויות שיש לשר, העובד מופיע או פועל בשם כל הסמכויות האלה. אין צורך בכך. יש גם פסקי דיין של בית הדין העליון בענין זה. למתי הענין דרוש? הענין דרוש על מנת לאצול סמכויות למי שאיננו עובד המדינה. מי שאיננו עובד המדינה צריך ושות מיוחדת. אם רוצים לתת סמכויות למישהו, יעשו אתו חוזה, יקבלו אותו או כעובד קבוע או כעובד זמני של המדינה, וממילא לא צריך לאצול לו סמכויות. אני מציע לכן למחוק את הסעיף.

מר הנגבי: כל פסקי הדין הם בענינים שבשיגרה, בעבודה יום יומית. אם כתוב שהשר מטיל חובות מסויימים, אין הוא חייב בעצמו להטיל את ההיטל. אם יש לך סעיף האומר: על פי החלטה שנתקבלה ברוב של 3/4 ובאישור השרים, פירושו של דבר שאתה יכול להתנגד. אבל אם אתה מוכן ורוצה שאפשר יהיה להעביר את זה, אתה מוכרח לאצול סמכות מיוחדת, מפני שאם את האישור יתן המנהל הכללי במקום הוד, זה יהיה פסול.

מ. אונא:
הייתי רוצה להבטיח שהעברת הסמכויות תפורסם
ב"רשומות".

היו"ר ב. אבניאל:
הערה אחת. גם כאשר השר חותם, הוא איננו
נכנס לגוף הדברים. הפקיד מגיש לו את המסמך
והוא חותם. אז למה לנו להרחיב כל כך הרבה את הדברים?

ב. אזניה:
אני הולך בקו שלי. והקו שלי הוא שאין בחקיקה
צדדים ללכת בכל מקרה בכיוונים שונים.
פקיד מימי לא הייתי במדינת ישראל, ואינני יודע איך זה פועל. אבל אם
הדרך של הביצוע היא בהרבה מקרים הדרך המקובלת, האצלה של סמכויות על ידי
השר, על ידי זה גם קם הענין של רשות מוסמכת.

אנו כנראה סבורים שהשר מוכן לחתום מבלי לטפל
בענין. ואני מניח - אולי אני טועה - הנחה שכאשר השר בעצמו מטפל בבעיה
הוא חותם. אם הוא בעצמו איננו מטפל, הוא איננו חותם. הוא איננו אוטומט
של חתימה. הוא הוא איננו אוטומט של חתימה, תהיינה כאן פעולות, שאם הוא
לא יכול לאצול מסמכויותיו הוא צריך בענין זה במיוחד לטפל באופן עצמי.
אם בחוקים אחרים איננו עושים את זה, למה כאן? מה קרה כאן?

היו"ר ב. אבניאל:
זה לא חוק קשה כל כך. לא הטלנו על השר כל
כך הרבה דברים.

ב. אזניה:
אני טוען ההיפך. זה לא חוק אשר יש בו חומרות
כאלה שאם בהם יטפל נאצל, מי יודע מה שהוא יעשה.
גם נאצל שיטפל, לא יוכל לעשות דברים קשים. אני גם כאן מציע להשאיר
את הסמכות הזאת. להתקין תקנות ולאשר כללים רק הוא. כל השאר - יכול
להטיל על מישהו מוסמך.

ה צ ב ע ה

הצעת ח"כ איכילוב - למחוק את הסעיף - לא נתקבלה.
הסתייגות לח"כ איכילוב.

הנוסח המוצע בתוספת שני תיקונים "הסמכות לאשר כללים"
והתיקון בדבר הפרסום "ברשומות" - נתקבל.

מר ברגר:
נחנו חושבים שהשר אינו מבטא את הח. כן של
החוק.

היו"ר ב. אבניאל:
את הענין הזה אבקש להשאיר לבירור אתכם,
ורק אחר כך אביא את זה לוועדה.

מר גוטלגט:
אני רוצה להוסיף הסתייגות שנשכחה בסעיף
17 ב'.

הסתייגות ליועץ המשפטי לסעיף 17 ב'.

ענין המים בגוש "דן"
=====

היו"ר ב. אבניאל:
אנו עוברים לסעיף השני, להצעה לסדר היום
שהועברה אלינו. היא הובאה על ידי מר מינץ
על נושא: ענין המים בגוש "דן".

הזמנו את שר החקלאות שהואיל לבוא, את שר הפנים
אשר חלה וביקש להביא את הצטרפותו בפניכם, והוא שלח את המנהל הכללי של
משרדו מר שבו.

ב. מינוץ:

הצעתי לסדר היום היתה מכוונת לכך, להעיר את חשומת לב אזרחי המדינה לבעיית המים החמורה בארץ כולה, וביחוד באיזור דן בתל-אביב. זה שנים לא מעטות שמדברים על בעיית המים בתל-אביב, ובעיית חוסר המים בתל-אביב בקומות הגבוהות, אפילו באיזור א' ו-ב' לא היו מים בימים מסויימים, ביחוד בימי שישי בשבוע. כבר בשעה שבע בבוקר לא היו מים. בזמן האחרון שמענו הצעה משר הפנים, נדמה לי לפני שנה, וגם שר החקלאות לחשובה על הצעתי על חומרת הבעיה הזאת של המים, ועד עכשיו לא השתנה שום דבר.

הצעתי לא היתה מקוונת לקנטר על מישהו או להקניט מישהו, אלא להעיר תשומת לב הקהל הרחב על בעיית המים, שהיא בעיה חמורה כאויר לנשימה. היו גם דעות מנוגדות של מומחים לענייני מים שיש מים, אבל הרוב היה בדעה שאין מספיק מים. שר החקלאות הסכים להעביר לוועדת הכלכלה את הבעיה הזאת, ואני חושב שזה יהיה טוב אם אנו כאן בוועדה הזאת נחקור את הבעיה מכל הצדדים, ויהיה טוב אם נעשה פרסום לעניין ונדע אם יש חומרה או אין חומרה וחוסר מים, איך אנו עומדים עכשיו בענייני המים. זאת כוונת הצעתי.

היו"ר ב. אבניאל:

ההצעה שהועלת בזמנו על ידי מר מינוץ, היתה להפנות את תשומת לב בית הכנסת, בית המחוקקים והציבוריות כולה, לסכנה הגדולה של חוסר המים, המלחת הבארות והניצול הבלתי יעיל וההזבזני של מים באיזורים מסויימים, ולחפש דרכים כיצד לתקנם.

שר החקלאות בתשובתו, הביא לנו מספרים אשר מאלפים ומחרימים גם יחד, לא רק על המלחת המים ועל בארות שנתייבשו, אלא גם על שאיבה מופרזת באיזור דן שאיננה מחוייבת המציאות. הוא סיפר לנו למשל שבשעה שבירושלים צורכת כל נפש קרוב ל-42 מטר מעוקב מים, הרי בחיפה 60 מטרים מעוקבים, ובאיזור דן 138 מע"ק. מזה רמת-גן למעלה מ-180. אילו 500,000 הנפשות של איזור דן היו מסתפקים במכסה של חיפה, יכלו לחסוך 40 מליון קוב מים. ואני רוצה שלמוע את דעת נציגי העיריות והמועצות הנוגעות בדבר, שהם הסובלים, מה הדרך לחקן.

האם אי אפשר היה להתקין מודדי מים, וכמה זה צריך לעלות? זה בוודאי היה מביא לחסכון גדול, ומדוי. עד היום לא הגענו לאפשרויות של מודדי מים. אני יודע שינם כמה בחי חרושת, ואם אין, אפשר להקים עוד בית חרושת או להביא מחוץ-לארץ. כל מטר קוב עולה לנו במטבע מקומי ובמטבע חוץ.

אני מציע שנשמע את דעתכם, מה אחרם לביעים לנו.

שר החקלאות ק. לונז:

התיאור שנחתי בתשובתי להצעה לסדר היום של מר מינוץ, היה תיאור של חומרה סטטית של אספקת המים בגוש דן. צריכת המים שצריכה היתה להשאיר את מפלס המים במצב תקין, צריכה היתה להצטמצם ב-30 מליון גוב מים, בעוד שהצריכה עלתה ל-80 מליון, וזה גרם להמלחת הבארות ולצורך חיבור גוש דן לירקון, לצורך סיפוק כמות המים הדרושה. מאז הוחמר המצב פי כמה. ואני סבור, שזאת אולי הבעיה הכלכלית הגדולה ביותר של המדינה.

אני מצטער שראשי העיריות לא באו. אני מבין שבאו נציגי העיריות שהם מטפלים בעניין המים. ראש עיריית בני-ברק מחשיב כנראה את הבעיה הזאת כראוי לה, ואילו לצערי, ראשי העיריות אינם מחשיבים אותה במידה כזאת שזה יחייב אותם לבוא לדיון הזה.

אני חוזר. זאת הבעיה הגדולה ביותר עכשיו במדינה. אצטמצם אך ורק לגבי דרום הארץ.

בגלל הפסקת הגשמים המוקדמת בחורף שעבר, וכידוע לכם הגשמים נפסקו בחודש ינואר, התחילה שאיבה כבר בחודש פברואר, שאיבה להשקיית השדות הומטעים. ובמשך שנת 1958 בדרום נשאבו ב-180 מליון מע"ק יותר מאשר צריך היה לשאוב אילו היה המצב תקין. יחד עם זה, ונוסף לבצורת של אשתקד, פקדה אותנו גם עצירת הגשמים של השנה הזאת.

לא בלבד ולא די שלא בא מילוי של מי התהום בארץ, שהיא מועטה, כי אם אפילו האדמה לא רוותה במידה מינימלית מיים. בשביל לרוות את האדמה צריך שירדו עוד מאה מילימטר גשם. רק אחרי שירדו 100 מילימטר גשם תתחיל ההעשרת הרזבואר התת-קרקעי של המים. מי יתן וזה יהיה. ספיגת המעיינות ירדה. מפלס המים והבארות ירד, הירקון שופע עכשיו ב-40% פחות מיים מאשר במוצע רב-שנתי. מכאן, שבדרך כלל יחול באופן הכרחי, בין אם נרצה ובין אם לא נרצה, צמצום באספקת המים. ואנו מתלבטים בבעיות קשות בקשר לאספקת המים לדרום ולנגב, ומתכננים אמצעים שונים שיביאו לידי צמצום באספקת ההכרחית, וספק אם נוכל לספק לערים את מלוא המים הדרושה להם.

נאחז באמצעים שונים. האמצעי היעיל שאני סבור שהוא מרכז הכובד של הדיון בישיבה הזאת, זאת ההתקנה המהירה ביותר של מודדי המים. הגענו לידי הסכם עם כל העריות על מועדי התקנת מודדי המים. אם אפשר, היה רצוי להחיש עד כמה שאפשר את התקנת המודדים. לא הגענו לידי הסכם עם עירית תל-אביב.

נתנו צו לעירית תל-אביב להתקין את מודדי המים. ההחלטה היתה על שנה אחת. הלכנו לקראת עיצית תל-אביב וקבענו כתאריך אחרון שנה וחצי אשר בתקופה זאת צריכים לסיים את התקנת מודדי המים הביתיים. בשלב ראשון אנו לא דורשים התקנת מודדי מים בכל דירה ודירה, אלא לפחות בכל בית ובית. על אף הקשיים שזה יגרום אולי בין דיירי הבתים. אבל על מנת שנוכל למדוד את המים בכל בית ובית, הסכמנו לכך שבשלב ראשון יותקנו רק מודדי המים הביתיים. לפי שעה אין התקדמות במאומה עם עירית תל-אביב, וזאת הבעיה הגדולה ביותר, כי זאת העיר הגדולה ביותר, וכמויות המים הנצרכות על ידה עצומות.

מר ארליך:
אדוני היושב-ראש, כבוד השר, גבירותי ורבותי. אני שמח להזדמנות הזאת שניתנת לנציגי עירית תל-אביב להסביר לא רק את דעתנו אלא גם את הנעשה בשטח החשוב הזה של אספקת המים. קודם כל הערה לדברי כבוד השר. אני רוצה להודיע שראש עירית תל-אביב מחשיב מאד מאד את בעיית המים, והנני מייצג נאמן את דאגתו ואחריותו המלאה לאספקת המים, ובהתחשב עם המצב של מקורות המים במדינה ובגוש דן, אני מבקש לחלק את השאלתה של חבר הכנס מנין לשניים.

בשעה שטר מנין הגיש את השאלתה לכנסת, מצב המים היה אחרת מאשר המצב כיום, כך שגם הדיון בבעיה יהיה אחר. ואנני שותף לדבריו של שר החקלאות לענין הזה.

הבצורת אשר פוקדת אותנו, כמובן מתמירה את המצב. אולם אני חייב להצטמצם רק לבעיות של עירית תל-אביב ולכן קודם כל לשאלתה.

עירית תל-אביב חתמה הסכם עם חברת "מקורות" ואנו הנחנו צינור בגוטר של 48 צול מתל-אביב עד למבואותיה המזרחיים של בני-ברק. על מנת להתחבר עין הצינור הארצי של חברת "מקורות" אשר מזרוע לנגב. ומאז יוכלי 1958, אנו שואבים חלק גם מהצריכה שלנו מראש-העין. מיולי עד סוף דצמבר, שאבנו כ-13 מליון גוב מיים. התכנית שלנו בשנה הזאת לשאוב כ-35 מליון קוב מיים מראש העין, וכ-22 מליון קוב מיים ממקורותינו העצמאיים התת-קרקעיים.

אנו גם היינו חייבים להניח צנורות מיים בתוך העיר לפיזור המים שהיינו מקבלים מראש העין, כדי שיגיעו לכל חלקי העיר. כעת אנו משלימים, ותוך 4 - 5 חודשים נשלים את כל המלאכה הגדולה והקשה הזאת, שהיא תסתכם בכ-11,000 מטר צנורות מיים בקוטר של 24 - 30 - 36 צול בתוך העיר, וכך נוכל לפזר את המים בכל חלקי העיר. כך שקצוות העיר אינן סובלות מחוסר מיים, וגם הקומות הגבוהות אינן יודעות חסרונם של מיים. אולם בזה לא סגי. אנו יודעים שהירקון צריך לשמש מקור לא-רק לעירית תל-אביב בלבד או לתושביה. והתדיינו והתווכחנו עם מנהל המים של משרד החקלאות במשך תקופה די ממושכת על התקנת מודדי מיים. לכתחילה, נדרשנו להתקין 20,000 מודדי מיים דירתיים בשנה. נוסף על כך 5,000 - 6,000 מודדי מיים ביתיים. יש לדעת שבכל בית יש להתקין מודד מיים כללי ביתי, נוסף על המודדים הדירתיים.

אני חייב לציין שמזה כשנתיים וחצי נוהגת עיריית תל-אביב לא להוציא רשיון בניה מבלי להבטיח שהבונה את הבית ההולך ונבנה יתקין מודד מים כללי ומודדי מים דירתיים לכל דירה בנפרד. במידה והמדובר הוא רק ביחס לבתים הקיימים. וכאן נתקלנו בכמה וכמה קשיים אובייקטיביים טכניים שקיימים.

ראשית כל, זו היא בעיה ממלכתית רבותי, ועיריית תל-אביב איננה יכולה מתוך אמצעיה המקומיים לפתור בעיה ממלכתית. אנו צריכים להתקין בתל-אביב 30,000 מודדי מים ביתיים, וזה מסתכם בלמעלה מ-3 מליון לירות. השלב השני הוא מודדי מים דירתיים. כאן אנו צריכים 120,000 מודדים, וזה מסתכם בסכום של 10-15 מליון לירות. בסך הכל זה נע בין 15 ו-18 מליון לירות. מנהל המים דרש מאתנו כי נבצע משימה זאת תוך חמש שנים, כלומר, כל שנה נבצע רק את החלק החמישי. תזרנו והודענו שבלי עזרה ממשלתית לא נוכל ליטול על עצמנו ביצוע משימה כזאת.

התחייבתי כי אנו מוכן מבחינה טכנית לעשות את כל האמצעים הנדרשים ולעמוד בהתחייבויות האלה, ובלבד שנקבל את העזרה למימון הזה הגדול. דבר שני טענו, כי אין להתקין בבת אחת מודדי מים ביתיים ודירתיים. זה כרוך גם בהשקעות גדולות, ושנית - זה כרוך בקשיים טכניים. כך הדבר למשל, שבבתים הקיימים האינסטלציה איננה מותאמת למודדי המים הביתיים וגם לא לדירתיים, אבל זאת בעיה יותר מסובכת להתקין את 20,000 המודדים הדירתיים. אנו צריכים לשנות בהרבה מאות ואלפי בתים את האינסטלציה. הדבר הזה עלול לעלות לנו בסכומים ניכרים, ואנו גם לא יכולים לקבוע מראש מה הסכומים והעבודה הדרושה. ובכך, הצענו שנתחיל בשלב ראשון להתקין רק את מודדי המים הביתיים.

אני שמח לומר ששר החקלאות ושר הפנים קיבלו סוף סוף את הצעותינו. אולם הדבר השני, כלומר, העזרה הכספית, את זה עד היום לא קיבלנו. לא רק שלא קיבלנו אלא נאמר לנו במפורש כי אין לנו לצפות לעזרה מצד הממשלה. משום כך אנו עומדים עכשיו בפני הבעיה, כיצד לגייס את האמצעים הדרושים לנו. ואני רוצה להודיע לשר החקלאות ולוועדת הכלכלה של הכנסת, כי אנו עומדים תוך שבועים, אולי שלושה, להביא תכנית למועצת העירייה למען גיוס האמצעים להתחלת התקנת מודדי המים ביתיים.

היו"ר ב. אבניאל: כמה צריך לעלות מודד מים ביתי?

מר אולריך: בין 100 ל-110 לירות. מודד מים דירתי עולה בין 70 ל-80 לירות לכל משפחה.

עיריית תל-אביב עומדת להמציא למועצה תכנית של גיוס הכספים הדרושים לנו, באין ברירה נהייה נאלצים לעשות מאמצים עליונים כדי לעשות את הדבר. ואני רוצה להניח שתוך חודשים ניגש לביצוע הפעולה הזאת. אני אינני יכול לומר אם זה ענין ל-16 או 18 חודשים. על כל פנים ננקוט בכל האמצעים למען הפעיל את ההתקנה בקצב הדרוש ובתחשב עם תנאי הזמן.

עוד הערה אחת מצונית להשמיע באזני שר החקלאות ומנהל משרד הפנים. אנו סבורים שהיה הרבה יותר אולי אפקטיבי, אילו היינו משקיעים 20 מליון לירות להקמת המכון לשיהור מי הביוב, במקום שישפכו לים. זה יכול לתת 70 - 80 מליון קוב מים לשנה. זה היה עולה כמעט אותו סכום של העברת המים לנגב. זאת דעתנו. אנו לא יכולים לכוף דעתנו על הממשלה.

מר שבו: ענין המים מעסיק אותנו ביחד עם משרד החקלאות

מזה שנה ויותר, ללא כל קשר עם האמצעי הקטסטרו-פלי שנוצר השנה, הקדשנו תשומת לב מיוחדת לבעיה זו. ולפני כשנה נתמנתה ועדה משותפת אשר הגישה לאישור השרים הצעות מסוימות, וההצעות הן בראש וראשונה להפוך את משק המים ברשויות המקומיות למשק סגור. פירוש הדבר, במידה ומשק מים היה חלק מהמשק הכללי של הרשות המקומית, וההכנסות מהמשק הזה הלכו לכיסוי צרכים אחרים, לאו דוקא של משק המים, אסור יהיה בהתאם לאותן ההנחיות שבתלקן נתקבלו ונבחלקן היום אושרו על ידי שר החקלאות בישיבה יחד אתנו, אסור יהיה להשקיע אף פרוטה מההכנסות של המים האלה למטרות של אותו המשק, כלומר, שיפור המשק, התקנתו, תיקונו וכך הלאה.

אני מצטער להגיד שתל-אביב במשך 10 השנים האחרונות העבירה כ-9 מליון לירות או 7 מליון, לפי המימצאים של ועדה שמונתה באופן מיוחד על ידי משרד הפנים, בראשותו של סגן הממונה של תל-אביב מר ברוידס, לקופה הכללית של העירייה ועל ידי כך העבודות שהיו צריכות להעשות במשך הזמן, על מנת לצמצם את הצריכה, על מנת להקטין את מידת הדליפה שהיא עולה על הממוצע, וקשה לבדוק מה הוא הממוצע, אבל הם מעריכים את זה פי שלוש מהממוצע הרגיל שלנו. אני לא רוצה לנקוט באחוזים כי האחוזים הם בגדר של ויכוח. אולם, במקום להשקיע את הסכומים האלה באותם הדברים ההכרחיים, השקיעה העירייה את הסכום הזה בהוצאות הקיימות. ואינני נכנס אם הן היו הכרחיות או לא. אבל לדעת משרד הפנים עדיפותן היתה שניה בדרגה מאותם הצרכים של משק המים בתל-אביב. זהפירוש הדבר של משק סגור.

אני שמח להגיד, שכתוצאה מההמלחה הזאת הסכימו כל הרשויות המקומיות, ובכללן גם תל-אביב להכנס לבעיה. ובכינוס של ראשי העיריות של גוש צן, שהתקיים באמצע חודש אוקטובר, הודיעו השרים, שר החקלאות ושר הפנים על מדיניות המים ועל ההחלטות שלהם בדרגים האלה. והעיריות כמובן הסכימו וגם התחייבו לנהל מעתה את משק המים בצורה הזאת.

הדבר השני החשוב, מתוך המסקנות האלה - התקנת מודדי מים. הבעיה היתה - ואת זה העיר כבר מר ארליך - להתקין מודדי מים דירתיים או ביתיים. היו דעות שונות במנהל המים וגם במשרדים השונים, ולבסוף שני השרים הגיעו לידי החלטה והודיעו ב אותו כינוס שאין ברירה ומוכרחים כרגע, להסתפק לפחות בשלב זה במודדי מים ביתיים. כל כמה שהדבר יהיה לא נוח ועלול לעורר מצבים לא נוחים. אבל האינטרס העליון של המדינה בשטח המים, דורש שהפעולה תעשה במהירות האפשרית, ואין כל אפשרות להתקין 120,000 מודדי מים דירתיים, לא מבחינה טכנית ולא מבחינה כספית. ועל כן מוכרחים מיד לגשת להתקנת מודדי המים הביתיים.

על כך הודיעו לראשי העיריות, ומנהל המים קיבל על עצמו לנהל את המשא ומתן עם ראשי העיריות, וכולם, מחוץ לתל-אביב הגיעו לידי הסכם. גם רמת-גן וגם בני-ברק, קיבלו על עצמם מתוך תקציבם, מתוך כספם להתחיל בהתקנת מודדי המים. דווקא רמת גן, שבמשך הזמן התנגדה ולא ידעה אם היא תוכל לעשות זאת בכוחות עצמה, הבינה את חומרת המצב והבינה שאין דרך אחרת מאשר לעשות זאת מתוך התקציב שלה.

קשה יותר היה העניין עם עיריית תל-אביב, וזהו הקושי הגדול ביותר גם מבחינה זאת שצרכני עיריית תל-אביב הם הצרכנים ב"הא" הידיעה של המים, וגם מנום שצריך להשקיע סכומים די ניכרים במודדי המים. הייתי אומר שמשרד הפנים קיבל לא פעם הודעה מראש עיריית תל-אביב שהוא לא יכול ליטול על עצמו את ביצוע המשימה. אבל שר הפנים לא פעם הודיע שהוא חושב שעיריית תל-אביב היא עירייה שיכולה מתוך כספיה היא ומתוך עבודות פיתוח אחרות לעשות את אשר היא צריכה לעשות בשטח המים.

שר הפנים לצערי חולה, ואני ביקשתי ממנו בעניין זה אי אלו הנחיות בקשר לישיבה הזאת, והוא ביקש ממני למסור את הדברים האלה.

שר הפנים פנה לראש העירייה. ראש העירייה פנה לשר הפנים וביקש ממנו סיוע כספי בקשר לבעיית המים. שר הפנים הודיע לו וביקש פרטים, מאין בא התקציב של הפיתוח, אשר לדעתו של שר הפנים הוא לא עדיף בחשיבותו כמו שעדיפה בעיית המים בתל-אביב. שר הפנים לצערי, מוכרח היה להגיע לידי מסקנה שלא להשקיע כספים במפעלים שהם לא מעדיפות ראשונה, ושגם מועצת העירייה לא החליטה עליהם, ושר הפנים לא אישר אותם.

בעניין זה, עיריית תל-אביב התחילה - תחת לחץ שר הפנים - לפני שתיים וחצי, לחבר את רשת המים עם "מקורות", לגשת מיד ולגמור את העבודה הזאת. העבודה הזאת כפי ששמעתם - טרם בוצעה וכפי שמר ארליך אמר, תבוצע תוך 4 - 5 חודשים הקרובים.

העבודה בוצעה. רק הפיזור הפנימי בתוך העיר. מר ארליך:

מ.ר. שבו:
ההתחייבות הזאת היתה צריכה להפסיק את החלפת מי התהום במי הירקון. ואחר כך אישר שר הפנים גם השנה העלאה במס האשפה על מנת להקל בקופת העירייה, ולהקציב סכום דומה לזה של 650,000 או 700,000 לירות לביצוע החיבורים. אם המצב יימשך כפי שהוא נמשך היום, יצטרך שר הפנים להודיע שהוא יצטרך כנראה להזמין את ראש העירייה, ואם לא יקבל ממנו תשובה ברורה שהחלטת השרים תבוצע מתוך הסכום שנקבע מלכתחילה לשנה, ועכשיו התקופה הוארכה עד להיום 1.4.1960, יהיה נאלץ להעמיד בממשלה את הבעיה, איך להבטיח את מילוי החובה הזאת שהנהלת עיריית איננה ממלאת אותה. נתבקשתי על ידי שר הפנים למסור את הדברים האלה.

אשר לעצם העניין. ידוע לי שישנם קשיים בהתקנת מודדי המים, אבל אלה הם לא קשיים שאי אפשר להתגבר עליהם, גם כפי שאנשי מנהל המים בתל-אביב יודעים. אבל הם רק מתמקחים אם הדבר הזה ייעשה תוך שנתיים או תוך שנה וחצי, ובינתיים עובדנים חודשים והדבורים אינם מבוצעים. לרגל המצב שהחריף, התקיימה פגישה עם שר החקלאות כיצד לזרז את ביצוע התקנת מודדי המים בתל-אביב. לא יכולתי לצערי בשם שר הפנים להציע שום הצעה שמשרד הפנים יסכים לגיוס עזרה ממשלתית לביצוע המשימות האלה. העניין כולו נראה לא כל כך ברור משום שבשיחה עם ראש העיר, והשתתף בשיחה הזאת גם מר ארליך, התברר שבדרך בסכום של 300,000 עד 400,000 לירות ישנה אפשרות להניע את הגלגל, ושום שיש די בעלי בתי חרושת אשר מוכנים לתת עד לשנים, באופן יוצא מהכלל אשכנזי. צריך רק את הסכום הראשוני כדי להניע את הגלגל. מתוך קרן למודדי המים שקיימת ליד משרד הפנים ומשרד החקלאות, הסכמנו לתת 100,000 לירות. זה הדבר היחיד שמשרד פנים יכול היה לחרום לעניין הזה מתוך הקרן. אבל שאר הסכומים, שהם בערך כחצי מליון לירות אשר צריכים להניע את הגלגלים ולהתחיל בפעולה, עיריית תל-אביב תיצטרך למצוא, והיא - לדעת שר הפנים - יכולה בנקל למצוא, אם היא תגיעה לידי החלטה שהמצב בשטח מודדי המים הוא קטסטרופלי עד כדי כך שהוא מחייב מאמץ, ולו גם מאמץ יוצא מכלל מצד העירייה.

מ. אונא:
רציתי לדעת האם מובטחת אספקת מודדים מבחינה טכנית בטיב המתאים, בהתקף עצום כזה?
והאם לא יתברר אחר כך שתצטרכו להזמין מודדים שאינם שרונים, או שהם לא יספיקו ואז כל הפעולה הזאת תהיה רק על הנייר ולמעשה אי אפשר יהיה לבצע אותה?

השאלה של המימון, משהו לא ברור לי. שמענו שבבתים החדשים העירייה דורשת שיוחקנו מודדי מים. האם שם העירייה מממנת את מודדי המים או הבונה?

שר החקלאות ק. לוז: הבונה.

מ. אונא: מדוע שם הבונה צריך לעשות זאת וכאן העירייה צריכה לעשות זאת?

שר החקלאות ק. לוז: העירייה יכולה לגבות מהתושבים.

מ. אונא:
כל מה שמענו, אלו הן תכניות לטווח ארוך. לא שמענו שום דבר על השאלה: כיצד ומה לעשות במצב החמור שנוצר כיום. כל מה שמענו לא יעזור לנו שום דבר בששך השנה. החקנת מודדי המים יתחילו בעוד חודשים או שלושה חודשים. זאת אומרת, עד שהפעולה הזאת יכולה לתת איזה שהן תוצאות, תעבור לפחות חצי שנה. הייתי רוצה לשמוע מה חושבים לעשות בכדי לענות לצורך הדחוף, ונדמה לי שישנם דרכים אחרות שהיינו צריכים ללכת בהן.

אני חושב שקיימת עוד נקודה. אני לא יודע באיזה מידה מודדי המים הביתיים יכולים לתת לנו הרבה נחת, כי יתחילו מיד סכסוכים בין השכנים. הייתי רוצה לשמוע כיצד חושבים להסדיר את העניינים כדי שהדברים יהיו יותר ברורים.

אפשר לקבל אולי הסבר יותר מקיף בשאלת השימוש במי שופכין? האם חוק המים כשהוא בידינו יכול לעזור במשהו, יותר מאשר אפשר לעשות היום? היה כדאי לדעת את זה.

ב. מינץ:

מר אונא שאל שאלתה אחת, מה אנו עושים מיד. אינני רוצה להציע הצעות דרסטיות, אבל כשאין ברירה? לעת עתה אנו שומעים על שנה וחצי, נציג העיריה אומר שנתיים. אבל כמה שזה מצער, האם אי אפשר לצמצם את צריכת המים בתל-אביב בכל מקום שהיא גבוהה מאד, לזמן? אולי אפשר לצמצם שעתים או שלוש שעות ביום לא לתת מים?

שאלתי בכתב, ואני רוצה שכל החברים ידעו זאת. נדמה לי שבאופן פשוט, הדבר הזה של מכוון לטיהור המים הוא פתרון חשוב. אבל נדמה לי ששמעתי כאן מלה מפי שר החקלאות שישנה עוד דרך אחת אשר היא יותר חשובה ויכולה לתת לנו מים לא ממי התהום. הייתי מבקש מאד שלפני נעילת הישיבה נשמע רק תשובה בענין הזה, כי זה הדבר החשוב ביותר.

מ. אולמרט:

הערה קצרה. אני מרגיש אי נוחיות כשאני משתתף בדיון על בזבוז המים. אני חושב שישנם בזבזים הרבה יותר גדולים במדינה של מים מאשר המקרה של עיריית תל-אביב, מבלי להתעלם מהענין הזה.

יש לי שאלה אחת ויחידה. שמענו מספר אחד של 50 וכמה מליון קוב מים שעיריית תל-אביב משתמשת, וקיבלנו גם מספר של 400,000 נפשות. אבל אלה היו מספרים יבשים שעדיין לא אומרים לי כלום. הייתי רוצה לדעת: באיזה צורה משתמשים במים האלה; מה הולך לתצרוכת ביתית, מה הולך לנוי; מה הולך לתעשייה, מה הולך לסביבה. כי יש לי יסוד לחשוב שבסביבה יש גני ירק סביב העיר כמו תל-אביב.

שר החקלאות ק. לוז:

זה בלי חקלאות. זו רק צריכה עירונית.

מ. אולמרט:

הייתי רוצה הסבר מפורט איך מתחלק המספר הזה.

היו"ר ב. אבניאל:

כמה בתי חרושת קיימים בארץ בשטח זה? כמה מייצרים מודדי מים בתי החרושת? מה צריך לעלות מודד נים אם נביא מארצות חוץ כמויות גדולות?

ש. שורש:

השאלה מתחלקת לשני חלקים. החלק האחד לטווח יותר ארוך, חצי שנה, שנה. מכוון לטיהור המים זה ענין אחר לגמרי. רציתי לשאול את נציגי הרשויות המקומיות בגוש דן. האם יש לכם תכנית, בעוד חודש או חודשים, אם המצב הזה של עצירת הגשמים ימשך, תכנית לטווח קצר מאד, לקיץ הנוכחי, או אם בעוד חודש או חודשים צריכים נהייה לצמצם את תצרוכת המים בצורה דרסטית, האם נפתח דעתכם על תכנית כזאת? אני שואל שאלה זאת כי אני חושב שאנו יכולים לעמוד בפני מצב קטסטרופלי ועל זה צריכים לתת את דעתנו היום.

כאשר חבר הכנסת מינץ העלה את השאלה, המצב לא היה חמור כל כך. עכשיו המצב חמור פי כמה. הייתי רוצה לשמוע מה היא תכניתכם לחודשים הקרובים ביותר איך לצמצם את שאלת פמות המים.

ע. איכילוב:

שאלתך, אדוני היושב-ראש היא שאלתי. אני ממשיך ושואל אותה. האם לא היתה אפשרות במקרה שתוצרת הארץ, והמפעלים בארץ אינם מספיקים במשך השנה לתת את המודדים הדרושים, האם לא היתה אפשרות מכספי השילומים להביא מיד את כמות המודדים הדרושה?

האם לא קיימת אפשרות להעלות במקרה זה, כמו שהממשלה עשתה במס הכנסה? אדם שאין לו לשלם את מס הכנסה, הממשלה דואגת שבנק מסויים ילווה לו את הסכום, והוא צריך לשלם לממשלה, והאיש החייב לממשלה מקבל את הכסף מבנק פלוני, ומתחייב לשלם תוך שנה או שנתיים את סכום ההלוואה לבנק. מדוע לא תהיה פה האפשרות, שהבנק ילווה, אולי אפילו לאלה שצריכים לשלם למודדים, ותוך כמה שנים יכניסו את זה לעירייה במשך 4 או 5 שנים? בצורה זאת הכסף יהיה בבת אחת והפעולה תעשה במהירות הגדולה ביותר. מדוע אי אפשר לנהוג בשיטה זאת כאן?

כמה הקציבה המדינה השנה לעיריית חיפה בשביל

פיתוח הרכבת התחתית?

מר קנטור:

לענין הביוב. בענין הביוב ישנן שתי בעיות. הבעיה הראשונה היא בעיית אופן השימוש במי הביוב. כי גם כאשר הם מטוהרים הם מהווים בעיה חמורה שעדיין אין לה פתרונות סופיים ומלאים. הבעיה השנייה של המציאות של 60 או 70 מליון קוב מים מי תהום. 70 מליון קוב מים מי תהום יהיה לתל-אביב כאשר כל הסביבה כולל חולון ובת-ים יהיה קשורים ברשת הביוב. וודאי מר ארליך יודע הרבה יותר טוב ממני מה נחוץ כדי להגשים את זה, וכמה שנים זה יקח. אם אינני טועה זה בערך בסכום של 15 עד 20 מליון לירות הרשת המרכזת את הביוב בלבד, הרשת הבין-עירונית, לא כולל את הרשתות הפנימיות בחולות, בת-ים וכל המקומות האחרים. המכונים למעלה מ-20 מליון לירות. המתקנים והציוד למכון זה עוד כ-10 מליון לירות. הקו המוליך, לא הרבה פחות מזה. סך הכל - זאת השקעה שלא רחוקה מאד ממה שאנו צריכים להשקיע במפעל המים, ומחיר המים אולי יותר יקר.

היו"ר ב. אבניאל:

בזה לא תמה התשובה הזאת, כי עדין לא סיימנו. אני מודה לשר החקלאות ולאורחים שלנו.

אני נועל את הישיבה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.20